

"อันตรายแก่จิตใจในกฎหมายต่างประเทศ"

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย บุคคลย่อมมีสิทธิเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกายของตนในอันที่จะกระทำการใด ไปมาที่ใดหรือเลือกถิ่นที่อยู่ ณ แห่งใดได้ตามความพอใจ ผู้ละเมิดสิทธิ เช่น ประทุษร้ายร่างกาย ชีวิต อนามัยของผู้อื่นหรือข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด หรือให้คงเว้นกระทำการใด หรือจับกุม หน่วงเหนี่ยว กักขังโดยพลการ หรือเอาตัวบุคคลด้วยกันลงเป็นทาส บ่อนมีความผิดและได้รับโทษตามประมวลกฎหมายอาญาที่บัญญัติไว้ในลักษณะความผิดเกี่ยวกับชีวิต และร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ทั้งอาจต้องใช้คำสันนิษฐานใหม่ทดแทนการกระทำละเมิดของตน ให้แก่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย

ประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติความผิดและกำหนดโทษแก่ผู้ประทุษร้ายแก่ร่างกาย ชีวิต เสรีภาพ หรือชื่อเสียงแก่ผู้อื่นก็ดี หรือการที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บังคับให้ผู้ละเมิดสิทธิ ดังกล่าวนั้น ต้องให้คำสันนิษฐานใหม่ทดแทนความเสียหายที่ได้กระทำต่อบุคคลอื่น ให้เขาถึงแก่ชีวิตร่างกาย อนามัย หรือเสรีภาพก็ดี ล้วนเป็นการแสดงถึงการรับรองและให้ความคุ้มครองของกฎหมายต่อสิทธิเกี่ยวกับสภาพบุคคลทั้งสิ้น

ความปลอดภัยในร่างกายนี้ เป็นคุณธรรมทางกฎหมาย* ประการหนึ่งที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองในกฎหมายอาญา แต่การให้ความคุ้มครองปลอดภัยในร่างกายซึ่งรวมถึงจิตใจดังกล่าวก็น่าจะต้องกำหนดกฎหมายให้ชัดเจน มิฉะนั้นอาจส่งผลในทางที่เป็นโทษต่อบุคคลผู้อยู่ภายใต้กฎหมายนั้น

การศึกษาถึงลักษณะการใช้ถ้อยคำของบทบัญญัติความผิดต่อร่างกายของกฎหมายต่างประเทศ (ซึ่งรวมถึง การกระทำอันก่อให้เกิดอันตรายแก่จิตใจ) เพื่อประกอบการวิเคราะห์ขอบเขตความหมายของ "อันตรายแก่จิตใจ" ตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย อาจยังประโยชน์ในด้านความรู้ความเข้าใจ และอาจก่อให้เกิดแนวความคิดใหม่ ๆ ในการพิจารณาความหมายขอบเขตของบทบัญญัติกฎหมายอาญาดังกล่าว ดังนั้น ในบทนี้ผู้เขียนจึงจะได้ศึกษาถึงบทบัญญัติความผิดต่อร่างกายในกฎหมายต่างประเทศ

* คุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgut) เป็นสภาวะความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายแต่ละฐานความผิดมุ่งที่จะคุ้มครอง

โปรดดู คณิต ๗ นคร. "คุณธรรมทางกฎหมายกับการใช้กฎหมายอาญา" วารสาร อัยการ. 3 (มกราคม 2523) หน้า 55.

4.1 บทบาทของความผิดในเรื่องของ " อันตรายแก่จิตใจ " ตามกฎหมายต่างประเทศ

เมื่อได้ศึกษาแนวความคิด และบทบาทของความผิดต่อร่างกายในกฎหมายอาญาของประเทศต่าง ๆ แล้ว จะพบว่ามีความแตกต่างกันในการใช้ถ้อยคำอันจะบ่งชี้ถึงพฤติการณ์ของการกระทำ และผลจากการกระทำซึ่งจะถือว่าเป็นความผิด รวมตลอดทั้งการบัญญัติถ้อยคำในเรื่องของ "อันตรายแก่จิตใจ" ซึ่งจากความแตกต่างดังกล่าวนี้เอง เราอาจแบ่งบทบาทของความผิดต่อร่างกายของต่างประเทศออกเป็นกลุ่ม ๆ ดังนี้ คือ

4.1.1 กลุ่มประเทศที่มีบัญญัติเรื่อง "อันตรายแก่จิตใจ" ไว้ในความผิดต่อร่างกายโดยชัดแจ้ง ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และฝรั่งเศส

4.1.2 กลุ่มประเทศที่บัญญัติเรื่อง "อันตรายแก่จิตใจ" ไว้ในความผิดต่อร่างกายโดยชัดแจ้ง ได้แก่ ประเทศเยอรมัน สวีเดน นอร์เวย์ อิตาลี และตุรกี

4.1.1 กลุ่มประเทศที่มีบัญญัติเรื่อง "อันตรายแก่จิตใจ" ไว้ในความผิดต่อร่างกายโดยชัดแจ้ง ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และฝรั่งเศส

เพื่อความสะดวกในการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของความผิดต่อร่างกายของประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มนี้ จึงได้แบ่งกลุ่มประเทศที่จะทำการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มตามระบบกฎหมายที่สำคัญ 2 ระบบ คือ

4.1.1.1 กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) อันได้แก่ ประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา

4.1.1.2 กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ (Civil Law) อันได้แก่ ประเทศจีน เกาหลี ญี่ปุ่น และฝรั่งเศส

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.1.1.1 กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์

ความคิดต่อร่างกายตามแนวความคิดระบบคอมมอนลอว์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ Assault และ Battery ความคิดทั้ง 2 ประเภทนี้ จัดเป็นความผิดชั้นมิชฌโทษ (Misdemeanors) เหมือนกัน¹ แต่แยกเป็นคนละฐานความผิดและมีความใกล้เคียงกันมาก

คำว่า Assault นั้น มาจากคำภาษาลาติน คือ Ad + Saltare ซึ่ง ในความหมายที่เข้าใจกันโดยทั่วไปหมายถึง การทำร้ายร่างกาย² แต่ในความหมายเฉพาะแล้ว Assault หมายถึงการขู่ว่าจะใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยไม่จำเป็นต้องมีการทำร้ายจริงๆ หรือการสัมผัสถูกต้องเนื้อตัวร่างกายแต่อย่างใด แต่การข่มขู่ต้องถึงขนาดที่ทำให้ผู้ถูกข่มขู่เกิดความหวาดกลัวว่า จะมีการใช้กำลังทำร้ายในทันทีทันใดนั้น

ส่วนความผิดที่เรียกว่า Battery นั้น ใช้กับกรณีที่มีการใช้กำลังทำร้ายจริง ๆ โดยผู้ถูกทำร้ายไม่จำเป็นต้องรู้ตัวหรือเกิดความหวาดกลัวจากการข่มขู่ก่อน ดังนั้น ใน การกระทำผิด Battery จึงอาจจะประกอบด้วยความผิด Assault หรือไม่ได้³

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันนี้ คำว่า Assault ได้ถูกใช้ในความหมายที่ รวมถึงความผิด Battery ด้วยหรืออีกนัยหนึ่งคือ คำว่า Assault ในความหมายใหม่นี้ อาจแบ่ง แยกออกได้เป็นความผิด Assault ตามความหมายเดิมอย่างหนึ่ง และความผิด Battery อีก

¹ Wayne R. La Fave and Rustin W. Scott, Handbook on Criminal Law (Minnesota: West Publishing CO., 1972), p. 602.

ทางคอมมอนลอว์ได้แบ่งความผิดตามลักษณะของความผิด โดยแบ่งเป็นความผิดฐาน ทรยศต่อชาติ (Treason) ความผิดออกฉกรรจ์ (Felony) ความผิดมิชฌโทษ (Misdemeanors) การแบ่งดังกล่าว เคยมีความสำคัญมากในอดีต แต่หลังจากที่มีการประกาศ ใช้ Criminal Law Act 1967 แล้ว การแบ่งประเภทความผิดดังกล่าวแทบจะถูกยกเลิกไป โดยสิ้นเชิง ดังนั้น การแบ่งแยกประเภทโดยอาศัยลักษณะความผิดในปัจจุบัน จึงได้แบ่งเป็น ความผิดตามคอมมอนลอว์ (Common Law) และความผิดตามตัวบทกฎหมาย (Statutory offence) แต่แม้กระนั้นก็ตามความผิดตามคอมมอนลอว์ก็แทบจะหมดสิ้นไปแล้ว ด้วยเหตุที่รัฐสภา ได้พยายามออกกฎหมาย รวมเอาความผิดตามคอมมอนลอว์เดิมไปไว้ในตัวบทจนแทบหมดสิ้น

รายละเอียดโปรดุคฺ แสง บุญเฉลิมวิภาส, ปัญหาเจตนาในกฎหมายอาญา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524) หน้า 31.

² Glanville Williams, Textbook of Criminal Law (London : Stewens & Sons Limited, 1978) p. 135.

³ Halsbury's Law of England, Vol.11 (London : Butterworty & Co., Ltd., 1976), pp. 643-644.

อย่างหนึ่งด้วย โดยมีรายละเอียดแตกต่างกัน ดังจะได้ศึกษาได้จากแนวความคิดทางกฎหมายของประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ดังต่อไปนี้

ประเทศอังกฤษ

ก. การแบ่งประเภทความผิดต่อร่างกาย

ตามแนวความคิดทางกฎหมายของอังกฤษ ได้แบ่งความผิด Assault ในความหมายใหม่เป็น 2 ประเภท คือ Psychic Assault และ Physical Assault ⁴

Psychic Assault

Psychic Assault คือการขู่ว่าจะใช้กำลังทำร้ายโดยมิชอบด้วยกฎหมายในทันทีทันใดนั้น ซึ่งอาจกระทำโดยเจตนาหรือประมาทก็ได้ Psychic Assault จึงเป็นความผิด Assault ในความหมายเดิมนั่นเอง

การข่มขู่ว่าจะใช้กำลังทำร้ายนั้นอาจทำได้ทั้งโดยการกระทำและคำพูด โดยไม่จำเป็นต้องมีการทำร้ายเกิดขึ้นจริง ๆ แต่การกระทำหรือคำพูดนั้น จะต้องกระทำหรือพูดในเวลาหรือสถานะที่ผู้ถูกขู่ถึงการข่มขู่ และเชื่อว่าเขาจะถูกทำร้ายในทันทีทันใดนั้นจึงเกิดความหวาดกลัว ตัวอย่างเช่น กรณีที่ ก. จะเข้าไปทำร้าย ข. ทางด้านหลังหรือในขณะที่ ข. เป็นเด็กที่ยังไม่อาจเข้าใจหรือรู้สึกตกใจกับการข่มขู่ กรณีเหล่านี้ไม่เป็น Psychic Assault แต่กรณีที่ ก. ยกปืนขึ้นเล็งจะยิง ข. ไม่ว่าปืนนั้นจะบรรจุกระสุนหรือไม่ ถ้า ข. เชื่อว่าเป็นบรรจุกระสุนและเกิดความหวาดกลัวว่า ก. จะยิงตนจริง ๆ ก็ถือเป็น Psychic Assault แล้ว แต่ถ้า ข. ไม่ตกใจกลัวเพราะรู้ว่า ปืนไม่ได้อบรรจุกระสุนหรือไม่เชื่อว่า ก. จะยิงตนจริง ๆ กรณีนี้ก็จะไม่เป็น Psychic Assault แต่อย่างใด

นอกจากนั้นแล้ว ในการขู่ว่าจะใช้กำลังทำร้าย ผู้ขู่จะต้องอยู่ในระยะที่ทำให้ผู้ถูกขู่เชื่อว่า เขาจะสามารถทำร้ายได้ถึงด้วย เช่น กรณีที่ ก. ยกปืนขู่จะชก ข. อยู่ภายในรถยนต์ซึ่งล็อกประตูและปิดกระจกอย่างปลอดภัยแล้ว ซึ่ง ข. ก็รู้ว่า ก. ไม่สามารถชก ข. ได้ ก็จะไม่เป็น Psychic Assault เช่นเดียวกับการขู่ว่าจะทำร้ายในอนาคตก็ไม่ถือเป็นความผิดนี้ แต่จะต้องเป็นการขู่ว่าจะทำร้ายในทันทีทันใดนั้น ⁵

⁴ Williams, Textbook of Criminal Law, pp. 135-138.

⁵ J.C. Smith and Brian Hogan, Criminal Law (London : Williams Clowes & Sons Limited, 1978), pp. 351-352.

ดังได้กล่าวแล้วว่า Psychic Assault เป็นกรณีที่ผู้กระทำผิดจะใช้กำลังทำร้าย ในทันทีทันใดนั้น ในกรณีที่เป็นการใช้คำพูดข่มขู่ จึงต้องพิจารณาด้วยว่า คำพูดนั้นถึงระดับที่จะถือเป็นความผิดหรือไม่ ตัวอย่างเช่น ในคดี Byrne (1968) ชายคนหนึ่งใช้เสื้อแจ็กเก็ตคลุมแขนเดินเข้าไปข่มขู่พนักงานเก็บเงินว่า เขามีปืน ถ้าไม่ยอมให้เงินแก่เขา เขาจะใช้ปืนยิง ศาลตัดสินว่า กรณีนี้ไม่เป็นความผิด Assault⁶ ในคดี Light (1857) ชายคนหนึ่งเงื้อเครื่องมือขุดดินขึ้นเหนือศีรษะของภรรยาของเขา พร้อมกับกล่าวว่าถ้าหากไม่ติดที่หัว มีตำรวจอยู่ข้างนอกแล้ว เขาจะฆ่าศีรษะของหล่อนเสีย แม้ว่าพฤติกรรมที่เขาแสดงออกจะเป็นความผิด อย่างไรก็ดี หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า พฤติกรรมของเขาทำให้ภรรยาตกใจจนไม่อาจรับฟังหรือเข้าใจคำพูดของเขา หรือแม้ว่าจะรับรู้ถึงคำพูดนั้น แต่หากการข่มขู่ที่เขาแสดงออกทำให้ภรรยาคิดว่าเขาอาจจะเปลี่ยนความตั้งใจ กรณีเช่นนั้นนักวิชาการบางท่านได้ให้ความเห็นว่า คำพูดที่มีเงื่อนไข ไม่น่าจะใช้ได้⁷

Psychic Assault กับความผิดฐานพยายามทำร้ายร่างกาย

คำอธิบายทางตำราสมัยเก่าถือว่า Psychic assault รวมถึง การพยายามทำร้ายร่างกาย (Attempted Battery) ด้วย แต่ความคิดนี้ไม่ถูกต้องนัก เพราะ Psychic Assault กับการพยายามทำร้ายร่างกายเป็นความผิดคนละฐานกัน ตัวอย่างเช่น ก. ขู่จะทำร้าย ข. เขาจะมีความผิด Psychic Assault โดยไม่ผิดฐานพยายามทำร้ายร่างกาย เพราะเขาเจตนาเพียงขู่ให้กลัว แต่ไม่มีเจตนาทำร้าย แต่ถ้า ก. พยายามจะตี ข. ทางด้านหลัง แต่ตีไม่ถูก ก. จะมีความผิดฐานพยายามทำร้ายร่างกาย แม้ว่า ข. จะไม่ได้หวาดกลัวหรือรู้ถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นก็ตาม

ปัญหาที่เกิดจากความใกล้เคียงกันของความผิดทั้งสองนี้ อาจเห็นได้จากคดีสมัยเก่าที่ตัดสินว่า การเล็งปืนที่ไม่ได้บรรจุกระสุนไปยังผู้อื่นนั้น ไม่เป็นความผิด Assault (ในความหมายเดิม) แม้ว่าผู้ที่ตกเป็นเป้ากระสุนนั้นจะคิดว่า ปืนมีกระสุนก็ตาม แต่ในปัจจุบันก็เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด Assault (หรือ Psychic Assault ตามความหมายใหม่) เพราะเหตุผลที่ว่า ผู้กระทำผิดได้ก่อให้เกิดความหวาดกลัวขึ้นในใจของผู้ตกกระทำแล้ว ส่วนเรื่องที่ว่า การกระทำจะสามารถบรรลุผลได้หรือไม่นั้น อาจจะจำเป็นต้องพิจารณาในความผิดฐานพยายามทำร้ายร่างกาย แต่ไม่จำเป็นสำหรับการข่มขู่ที่เป็นความผิด Psychic Assault⁸

⁶ Ibid., p. 351.

⁷ Williams, Textbook of Criminal Law, p. 139.

⁸ Ibid., pp. 136-138.

Physical Assault

Physical Assault หมายถึง การใช้กำลังทำร้ายร่างกาย หรืออีกนัยหนึ่ง ก็คือ ความผิด Battery นั้นเอง ตามแนวความคิดทางกฎหมายอังกฤษ ถือว่าความผิด Physical Assault นี้จำเป็นต้องมีการใช้กำลังทำร้ายต่อร่างกายผู้ถูกกระทำ ซึ่งอาจจะเป็นการใช้กำลังเพียงเล็กน้อยก็เพียงพอแล้วที่จะถือว่าเป็นความผิด การใช้กำลังทำร้ายนั้นอาจจะกระทำโดยใช้แสงสว่าง ความร้อน ไฟฟ้า ก๊าซ หรือกลิ่น ในปริมาณที่ทำให้ผู้ถูกทำร้ายเกิดความเจ็บป่วยก็ได้ หรือการทำร้ายโดยตีถูกเสื้อผ้าที่ผู้ถูกทำร้ายสวมใส่ เป็นเหตุให้เพียงเสื้อผ้า ก็เป็นความผิดนี้ได้ แต่การใส่ยาพิษลงในกาแฟให้เขาคิมจนเจ็บป่วย หรือการดึงของจากมือผู้อื่น โดยเจตนาทุจริต ไม่ถือว่าเป็นความผิด Physical Assault แต่อย่างไร

การกระทำที่เป็นความผิด Battery หรือ Physical Assault นี้ ไม่จำเป็นต้องว่าผู้ถูกทำร้ายจะต้องมีความรู้สึกกลัว หรือรู้ถึงการทำร้ายมาก่อน ความหวาดกลัวว่าจะถูกทำร้าย ไม่ใช่องค์ประกอบของ Battery ฉะนั้น การทำร้ายจากด้านหลังจึงเป็นความผิด Battery ได้ แม้ผู้ถูกทำร้ายจะไม่รู้ตัวก่อนก็ตาม

การใช้กำลังทำร้ายอาจ ไม่จำเป็นต้องสัมผัสโดยตรงต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกทำร้าย เช่น ก. ขดหลมพรวางคักให้ ข. ตกลงไป การปลอบสุนัขของตนให้ไปกัดผู้อื่น หรือแม้แต่การใช้ก้อนหินขว้างมาที่ ข. ซ้อยู่ เพื่อให้มันตกใจและสลัด ข. ตกลงมา ก็ถือว่าเป็นความผิด

การสัมผัสร่างกายในลักษณะธรรมดา (ordinary social contact) เช่น การตบ่าทักทายนั้น ไม่ถือว่าเป็นความผิดในกรณีที่เป็นกระทำโดยสุจริต แต่ถ้าเป็นการกระทำด้วยความโกรธ หรือโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ไม่ว่าจะหนักเบาเพียงใดก็ถือว่าเป็นความผิด Battery หรือ Physical Assault ในความหมายใหม่นี้ด้วย ^๑

ปัญหาที่น่าสนใจว่าการงดเว้นกระทำ (ommission) จะถือเป็นความผิด Physical Assault ได้หรือไม่ หลักการที่ขัดตอกันมานั้น จะต้องเป็นการใช้กำลังทำร้ายโดยตรง (directly) ในคดี Fagan V. Metropolitan Police Comr. (1969) ซึ่งข้อเท็จจริงมีว่า Fagan ได้ขับรถยนต์ทับเท้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และปฏิเสธที่จะเลื่อนรถออก แม้ว่าจะได้รับการขอร้องหลายครั้งก็ตาม ศาลตัดสินว่า เป็นความผิด โดยให้เหตุผลว่า การที่ Fagan รู้แล้วว่าล้อรถยนต์อยู่บนเท้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่เขายังคงนั่งอยู่ในรถ (ซึ่งถือว่าเป็นการสัมผัสต่อเนื่องไปถึงเท้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจ) อีกทั้งยังดับเครื่องปล่อยให้รถยนต์ทับอยู่เช่นนั้น และปฏิเสธที่จะเลื่อนรถเมื่อมีการขอร้อง ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงเจตนาในการกระทำดังนั้นจึงไม่อาจถือว่าเป็นการงดเว้นการกระทำที่แท้จริง (mere ommission) ^{1๐}

^๑ Ibid., p. 141.

^{1๐} Ibid., pp. 143-144.

เหตุผลตามคำพิพากษาดังกล่าวมิได้ให้คำอธิบายที่ชัดเจนในเรื่องนี้ การที่ศาลตัดสินว่า พฤติกรรมดังกล่าวมิใช่การงดเว้นกระทำที่แท้จริง (mere omission) บ่อมแสดงความหมายใน ทางกลับกันว่า Fagan มีความผิด เพราะกรณีนี้เป็นการกระทำโดยตรง (directly) แต่ถ้า ข้อเท็จจริงในคดีเปลี่ยนเป็นว่า เมื่อรถยนต์หับเท้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว Fagan ได้ลงจากรถยนต์ โดยปล่อยให้รถยนต์ติดเครื่องหับอยู่เช่นนั้น และมีได้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ก็มี ได้กล่าวคำพูดในทางปฏิเสธคำขอร้องให้ช่วยเหลือแต่อย่างใด กรณีเช่นนี้จะถือว่าเป็นการกระทำ โดยตรงหรือการงดเว้นกระทำที่แท้จริง และจะเป็นความผิด Battery หรือไม่ คำพิพากษา ฎีกาดังกล่าวมิได้ให้แนววินิจฉัยในเรื่องนี้แต่อย่างใด

ข. บทบัญญัติความผิดต่อร่างกาย

The Offences Against the Person Act 1861 บัญญัติถึงความผิดต่อร่างกาย ไว้ดังนี้

มาตรา 18 ผู้ใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยประสงค์ร้าย ทำให้เกิดบาดแผล หรือก่อให้เกิดอันตรายสาหัสแก่ผู้อื่น ด้วยเจตนาที่จะทำอันตรายสาหัส หรือด้วยเจตนาที่จะป้องกัน หรือขัดขวางการจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่นให้เสื่อมเสียเสรีภาพ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต *

มาตรา 20 ผู้ใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยประสงค์ร้าย ทำให้เกิดบาดแผล หรือทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส ไม่ว่าจะโดยการใช้อาวุธหรือเครื่องมือหรือไม่ ก็ตาม มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกเป็นเวลา 5 ปี **

* Section 18 Whosoever shall unlawfully and maliciously by any means whatsoever wound or cause any grievous bodily harm to any person with intent to do some grievous bodily harm to any person or with intent to resist or prevent the lawful apprehension or detainer of any person, shall be guilty of an offence, and being convicted thereof shall be liable to imprisonment for life.

** Section 20 Whosoever shall unlawfully and maliciously wound or inflict any grievous bodily harm upon any other person, either with or without any weapon or instrument shall be guilty of misdemeanour and being convicted thereof shall be liable to imprisonment for five years.

บทบัญญัติมาตรา 18 และมาตรา 20 นี้ แต่ละมาตราประกอบด้วยเหตุที่เป็นความผิด 2 ประการ ดังนี้คือ มาตรา 18 ประกอบด้วยการทำให้เกิดบาดแผล (Wound) และการก่อให้เกิดอันตรายสาหัส (cause any grievous bodily harm) ส่วนมาตรา 20 ประกอบด้วย การทำให้เกิดบาดแผล (wound) และการทำร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส (inflict any grievous bodily harm)

จากบทบัญญัติดังกล่าว คำว่า "บาดแผล" (wound) นั้น หมายความว่า ผิวหนังจะต้องฉีกขาด แต่กรณีที่มีผิวหนังเพียงชั้นนอกหรือหนังกำพร้าหลุดลง ไม่ถือว่าเป็นบาดแผล ฉะนั้น การเกิดบาดแผลจึงจำเป็นที่หนังแท้จะต้องฉีกขาดและมีโลหิตไหล การที่อวัยวะภายในฉีกขาด และมีอาการตกเลือด ถือได้ว่าเป็นบาดแผล แต่รอยถูกไฟไหม้หรือการที่กระดูกหักไม่ถือว่าเป็นบาดแผลแต่อย่างใด ¹¹

คำว่า "อันตรายสาหัส" (grievous bodily harm) หมายถึง อันตรายชั้นร้ายแรงที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพ (health) หรือความสบาย (comfort) ดังนั้น คำว่าอันตรายสาหัสนั้นจึงอาจครอบคลุมถึงอาการบาดเจ็บที่ไม่มีบาดแผลในบางกรณีได้ เช่น การที่กระดูกหักก็ถือว่าเป็นอันตรายสาหัส ¹²

ความแตกต่างระหว่างมาตรา 18 และมาตรา 20 นอกจากเรื่องเจตนาในการกระทำความผิดแล้ว จะเห็นได้ว่า การเกิดอันตรายสาหัสตามมาตรา 18 มีขอบเขตกว้างกว่า มาตรา 20 เพราะมาตรา 18 นั้น ไม่ว่าจะกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดอันตรายสาหัส (cause any grievous bodily harm) ก็ถือเป็นความผิดแล้ว แต่กรณีมาตรา 20 จะต้องมีการทำร้าย (inflict) จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสจึงจะเป็นความผิด ¹³

นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติมาตรา 47 ซึ่งมีความใกล้เคียงกัน โดยได้บัญญัติถึงความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยใช้ถ้อยคำว่า "Any assault occasioning actual bodily harm" จากถ้อยคำดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มาตรา 47 นี้กำหนดขอบเขตของอาการบาดเจ็บไว้กว้างกว่ามาตรา 18 และมาตรา 20 คำว่า "Actual bodily harm" นั้น ตามคำอธิบาย หมายถึง การเกิดอันตรายในระดับที่เกินกว่ารอยถลอกเล็กน้อยที่ไม่สำคัญ ดังนั้นการเกิดบาดแผลและอันตรายสาหัส จึงเป็น Actual bodily harm ด้วย ความเจ็บปวดเพียงชั่วคราว ไม่เป็น Actual bodily harm แต่รอยไหม้ที่ขนาดไม่เล็กจนเกินไปก็อาจเป็น Actual bodily harm ได้

¹¹ Smith and Hogan, *Criminal Law*, p. 370. และ J.W. Cecil Turner, *Kenny's Outlines of Criminal Law* (London : The Syndics of the Cambridge University Press, 1962), p. 204.

¹² Smith and Hogan, *Criminal Law*, p. 370.

¹³ Ibid., p. 370.

นอกจากนั้นแล้ว Actual bodily harm นี้มิได้หมายความถึงเพียงอาการบาดเจ็บทางร่างกายเท่านั้น แต่ยังรวมถึงอาการทางประสาท (Hysterical and nervous condition) ซึ่งเป็นผลจากการทำร้ายด้วย¹⁴ เห็นได้ว่าแม้บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายของประเทศอังกฤษนี้ การบัญญัติโดยคำมิได้บัญญัติเรื่องอันตรายแก่จิตใจ แต่ความเห็นในทางตำราก็ยังยอมรับในเรื่องดังกล่าวอยู่

สหรัฐอเมริกา

ก. การแบ่งประเภทความผิดต่อร่างกาย

ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยหลักการแล้วยังคงถือว่า Assault และ Battery เป็นความผิด 2 ส่วนที่แยกออกจากกัน โดย Assault คือการข่มขู่ให้ผู้อื่นเกิดความหวาดกลัวว่าจะถูกทำร้าย ส่วน Battery คือการทำร้ายร่างกายที่เป็นความผิดสำเร็จ แต่ในปัจจุบัน คำว่า "Assault and Battery" อาจใช้โดยรวมถึงความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นฐานเดียวกัน และนอกจากนั้น กฎหมายอาญาของมลรัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา ก็ยังบัญญัติถึงประเภทของความผิดต่อร่างกายไว้แตกต่างกัน เช่น กฎหมายอาญาของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย และหลุยส์เซียน่า แบ่งความผิดต่อร่างกายเป็น Assault และ Battery กฎหมายอาญาของมลรัฐวิสคอนซิน กำหนดความผิด Battery โดยไม่มีความผิด Assault ในขณะที่กฎหมายอาญาของมลรัฐคอนเนตทิคัต มินนิโซต้า นิวเจอร์ซีย์ และ Model Penal Code กำหนดความผิด Assault โดยไม่มีความผิด Battery¹⁵ แต่คำอธิบายทางตำรากฎหมายโดยทั่วไปยังคงแยกประเภทความผิดต่อร่างกายเป็น Assault และ Battery โดยมีรายละเอียดแตกต่างจากแนวความคิดทางกฎหมายของอังกฤษอยู่บ้าง ดังจะได้อธิบายต่อไป

Assault

ตามแนวความคิดทางกฎหมายของสหรัฐอเมริกา แบ่งความผิด Assault ออกเป็น 2 ประเภท คือ Assault ประเภทที่เป็นการข่มขู่จะทำร้ายอย่างหนึ่ง และ Assault ประเภทที่เป็นการพยายามกระทำความผิด Battery อีกอย่างหนึ่ง¹⁶

ความผิด Assault ประเภทแรกซึ่งเป็นการข่มขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายในทันทีทันใดนั้น ยังคงถือหลักการเช่นเดียวกับความผิด Assault ในความหมายเดิมหรือ Psychic Assault ตามแนวความคิดของอังกฤษ กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดได้ข่มขู่ผู้อื่นหรือกระทำการอย่างใดเป็น

¹⁴ Williams, Textbook of Criminal Law, pp. 153-154.

¹⁵ La Fave, Criminal Law, pp. 602-703.

¹⁶ Ibid., p. 809.

เหตุให้ผู้อื่นนั้นเชื่อและเกิดความหวาดกลัวจะถูกทำร้ายในทันทีทันใดนั้น โดยไม่ต้องมีการทำร้ายเกิดขึ้นจริง ๆ แต่ในการข่มขู่ที่ผู้ข่มขู่จะต้องกระทำโดยเจตนาอันแท้จริง (Actual Intention) ที่จะก่อให้เกิดความหวาดกลัว ดังนั้น การกระทำโดยประมาทจึงไม่เป็นการผิด Assault ประเภทนี้ และแม้ว่าผู้ข่มขู่จะมีเจตนาข่มขู่ แต่ถ้การข่มขู่ไม่บรรลุผล เช่น ผู้ที่ถูกขู่รู้ว่าเป็นเพียงการขู่และไม่เกิดความหวาดกลัวก็ไม่ใช่เป็นการผิด Assault ประเภทนี้แต่อย่างใด ¹⁷

ส่วนความผิด Assault ประเภทที่สอง ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นความผิด Assault ประเภท Attempted-Battery นั้นคือ การพยายามกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (Battery) ซึ่งไม่บรรลุผลสำเร็จ ความผิด Assault ประเภทนี้จึงต้องการเจตนาในการกระทำความผิด Battery นั้นคือ เจตนาที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่กาย (Physical injury) ของผู้ถูกกระทำ ดังนั้นการกระทำโดยประมาทจึงไม่ถือว่าเป็นความผิด Assault ประเภทนี้

นอกเหนือจากนั้น กฎหมายอาญาของบางมลรัฐยังต้องการองค์ประกอบพิเศษ สำหรับความผิด Assault ประเภท Attempt-Battery คือผู้กระทำความผิดจะต้องมี present ability หรือความสามารถในขณะนั้นที่จะกระทำความผิด Battery เช่น ก. เล็งปืนไปยังข. โดยที่ปืนไม่มีกระสุน ถือว่าการกระทำของ ก. ขาด present ability ในการกระทำความผิด ภายใต้งื่อนไขนี้จึงทำให้ความพยายามในการกระทำความผิดที่ขาด present ability ไม่เป็นความผิด Assault ตามกฎหมายของบางมลรัฐ

การกระทำความผิด Assault ประเภทนี้ ไม่ต้องการองค์ประกอบที่ว่าผู้ถูกกระทำต้องรู้ตัว และหวาดกลัวกับอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการทำร้าย และอาจกระทำได้ทั้งโดยการใช้อาวุธหรือคำพูดก็ได้ เช่น ก. หลอก ข. ซึ่งเป็นคนตาบอดว่า เส้นทางข้างหน้า ข. ไม่มีอะไร กีดขวาง จึงทำให้ ข. เดินไปจนเกือบจะตกลงในหลุม ก็เป็นความผิด ¹⁸

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁷ Ibid., p. 809.

¹⁸ Ibid., pp. 610-611.

Battery

การจำแนกความผิด Assault และ Battery นั้น อาจกระทำได้โดยพิจารณาว่า ความผิด Assault นั้นอาจจะกระทำได้โดยไม่ต้องสัมผัสต่อดีงกายของผิดกระทำแต่อย่างใด ในขณะที่ Battery เป็นความผิดอาญาที่มุ่งถึงทั้งการกระทำและผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

Battery คือ การใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ในการกระทำความผิด Battery นั้น จำเป็นต้องมีการสัมผัสต่อดีงกายในลักษณะที่จะก่อให้เกิดอันตราย หรือเป็นการสัมผัสที่ผิดกฎหมาย (offensive touching) และยังคงการผลที่เกิดจากการกระทำนั้นด้วย ซึ่งในเรื่องอาการบาดเจ็บหรือผลที่ได้รับจากการทำร้ายที่จะถือเป็นความผิด Battery นี้ กฎหมายอาญาของแต่ละมลรัฐใช้ถ้อยคำแตกต่างกันไป เช่น กฎหมายอาญาของมลรัฐคอนเนตทิคัต ใช้คำว่า physical injury มลรัฐนิวยอร์ก วิสกอนซิน และมินนิโซตาใช้คำว่า bodily harm ส่วนใน Model Penal Code ใช้คำว่า bodily injury ถ้อยคำเหล่านี้หมายถึง การทำให้บาดเจ็บต่อดีงกาย ซึ่งรวมความถึงอาการบาดเจ็บต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น บาดแผลจากกระสุนปืนหรือมีด แขนหรือขาหัก หรือแม้แต่รอยถลอกจากการทำร้าย ข้างป่า ด้วยก้อนหิน การทำร้ายด้วยมือหรือเท้า เป็นต้น ในบางมลรัฐถือว่าการสัมผัสที่ผิดกฎหมาย (offensive touching) โดยปราศจากบาดแผลหรือร่องรอยที่ปรากฏให้เห็นก็เพียงพอที่จะเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย เช่น ตามบทบัญญัติของ Model Penal Code ถือว่าการสัมผัสโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนี้เพียงพอที่จะเป็นการทำร้ายในความผิดเกี่ยวกับเพศ (Sexual Assault) แต่ก็เป็นที่ยอมรับเพียงในบางมลรัฐเท่านั้น ¹⁰

ข. บทบัญญัติความผิดต่อร่างกาย

United States Code Service บัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (Assault) ไว้ในมาตรา 113 ดังนี้

มาตรา 113 บุคคลใด ซึ่งอยู่ภายใต้ขอบเขตอำนาจทางการศาลของสหรัฐอเมริกา กระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จักต้องระวางโทษ ดังนี้

(ก) ทำร้ายร่างกายโดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิดต่อชีวิตหรือความผิดเกี่ยวกับเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี

(ข) ทำร้ายร่างกายโดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิดขึ้นนอกอุทโยบายอื่น นอกเหนือจากความผิดต่อชีวิตหรือความผิดเกี่ยวกับเพศ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามพันเหรียญ หรือจำคุกไม่เกินสิบปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

¹⁰ Ibid., p. 604.

(ค) ทำร้ายร่างกายโดยใช้อาวุธอันตราย โดยมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดบาดเจ็บต่อร่างกาย และโดยปราศจากเหตุอันควรเป็นข้อแก้ตัว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันเหรียญ หรือจำคุกไม่เกินห้าปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ง) ทำร้ายร่างกายโดยการชกต่อย ทุบตี หรือทำให้เกิดบาดเจ็บ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยเหรียญ หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

(จ) ทำร้ายร่างกายธรรมดา ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามร้อยเหรียญ หรือจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ฉ) ทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำได้รับบาดเจ็บสาหัส ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นเหรียญ หรือจำคุกไม่เกินสิบปี หรือทั้งจำทั้งปรับ *

บทบัญญัติ มาตรา 113 ดังกล่าว แบ่งความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (Assault) ออกเป็นหลายประเภท โดยแบ่งตามเจตนาในการกระทำความผิด พฤติการณ์ของการกระทำ รวมทั้งอาวุธที่ใช้และผลจากการกระทำนั้น และกำหนดโทษหนักเบาแตกต่างกันลงไป

---

* Section 113 Whoever, within the special maritime and territorial jurisdiction of the United States, is guilty of an assault shall be punished as follows:

- (a) Assault with intent to commit murder or rape, by imprisonment for not more than twenty years.
- (b) Assault with intent to commit any felony, except murder or rape, by fine of not more than \$3,000 or imprisonment for not more than ten years, or both.
- (c) Assault with a dangerous weapon, with intent to do bodily harm, and without just cause of excuse, by fine not more than \$1,000 or imprisonment for not more than five years, or both.
- (d) Assault by striking, beating, or wounding, by fine of not more than \$500 or imprisonment for not more than six months, or both.
- (e) Simple assault, by fine of not more than \$300 or imprisonment for not more than three months, or both.
- (f) Assault resulting in serious bodily injury, by fine of not more than \$10,000 or imprisonment for not more than ten years or both.

ในเรื่องผลจากการกระทำ มีการแบ่งระดับอากรบาดเจ็บที่ได้รับเป็น 2 ระดับด้วยกัน คือ การเกิดบาดเจ็บต่อกาย (bodily harm) กับบาดเจ็บสาหัส (serious bodily injury) ส่วนการทำร้ายโดยใช้อาวุธนั้น กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะในข้อ (ก) ซึ่งเห็นได้ว่ากฎหมายลงโทษหนักกว่าการทำร้ายทั่วไปในข้อ (ง) และ (จ) การใช้อาวุธจึงเป็นเหตุที่ต้องรับโทษหนักขึ้น เนื่องจากลักษณะของการกระทำนั่นเอง โดยไม่ต้องนำผลของการกระทำ คืออากรบาดเจ็บที่เกิดจากการใช้อาวุธนั้น มาพิจารณาประกอบเพื่อลงโทษตามข้อ (ก) แต่อย่างใด

4.1.1.2 กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์

ประเทศในกลุ่มนี้ใช้คำว่า "ทำร้ายร่างกาย" หรือ "ทำให้เกิดบาดเจ็บต่อร่างกาย" (inflict bodily injury หรือ cause bodily injury) ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ส่วนประเทศที่ใช้คำว่า "ทำให้เกิดบาดแผล" (wound) ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส

ประเทศญี่ปุ่น

บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่น บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 273 ผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนเยน *

นอกจากมาตรา 273 แล้ว ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่น ยังบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายไว้ในมาตราอื่น ๆ อีก โดยมีความแตกต่างในเรื่องของผลจากการกระทำ และพฤติการณ์ของการกระทำ ดังนี้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* Article 273 A person who inflicts bodily injury upon another shall be punished by imprisonment for not more than seven years or a fine not exceeding 100,000 yen.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Penal Code of Japan. Translated by B.J. George and Yoshio Suzuki (London : Sweet & Maxwell Limited, 1964), p. 84.

มาตรา 274 ผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เป็นอันตรายแก่ชีวิตของผู้อื่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และบทบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับถึงกรณีการทำร้ายนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงพิการ หรือเจ็บป่วยอย่างถาวรหรือเรื้อรัง *

มาตรา 276 ผู้ใดใช้กำลังทางกายภาพทำร้ายผู้อื่น โดยไม่ก่อให้เกิดบาดเจ็บต่อร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือกักขัง **

บทบัญญัติมาตรา 274 นั้นเป็นความผิดร้ายแรงกว่าความผิดตามมาตรา 273 กล่าวคือ เป็นกรณีการทำร้ายนั้นถึงขนาดที่เป็นอันตรายแก่ชีวิตของผู้ถูกทำร้าย หรือเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายได้รับบาดเจ็บสาหัส ซึ่งกำหนดว่า ต้องถึงขั้นพิการหรือเจ็บป่วยอย่างถาวรหรือเรื้อรัง จึงเห็นได้ว่าเป็นการถือเอาผลของการกระทำ คือระดับของอาการบาดเจ็บ เป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาความผิด

ถ้อยคำเกี่ยวกับระดับอาการบาดเจ็บที่ใช้ในมาตรา 274 คือ คำว่า เป็นอันตรายต่อชีวิต (endanger his life) พิการ (deformity) และเจ็บป่วยอย่างถาวร หรือเรื้อรัง (permanent or protracted disease) นั้น เมื่อพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่า คำว่า พิการ นั้นมีความหมายค่อนข้างชัดเจนกว่าคำอื่น คือ หมายความว่า การที่บุคคลมีรูปลักษณะผิดปกติ การเจริญเติบโตอย่างผิดธรรมชาติ หรือความผิดส่วนของรูปร่างหรืออวัยวะ²⁰ ส่วนคำว่า เป็นอันตรายแก่ชีวิตนั้น เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่า พฤติกรรมของการกระทำ และผลที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในสภาวะเช่นนั้น จะเป็นอันตรายแก่ชีวิตของผู้ถูกทำร้ายหรือไม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล อาการเจ็บป่วยอย่างถาวรหรือเรื้อรัง นั้นคงจะต้องพิจารณาความเห็นทางการแพทย์ประกอบกรณีวินิจฉัยด้วย ในเรื่องอาการเจ็บป่วยอย่างถาวร น่าจะหมายถึงการ

* Article 274. A person who inflicts bodily injury upon another and thereby endangers his life shall be punished by imprisonment for not less than one year nor more than ten years. The same shall apply to a person who inflicts upon another a deformity or a permanent or protracted disease.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Penal Code of Japan, p. 84.

** Article 276. A person who uses physical violence against another without causing bodily injury shall be punished by imprisonment for not more than three years, a fine not exceeding 50,000 yen or penal detention.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Penal Code of Japan, p. 84.

เจ็บป่วยที่ไม่อาจรักษาหาย แต่การเจ็บป่วยเรื้อรังนั้นมีความไม่แน่ชัดว่าจะต้องเจ็บป่วยเรื้อรัง เป็นระยะเวลาอันยาวนานแค่ไหน ซึ่งการชี้ขาดในเรื่องนี้มีได้อยู่ที่ความเห็นของแพทย์ผู้ทำการตรวจรักษา หากขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาว่า อาการเจ็บป่วยตามที่แพทย์ให้ความเห็นนั้น ถือว่าถึงขั้นเรื้อรังหรือไม่

บทบัญญัติมาตรา 276 กำหนดพฤติการณ์ของการทำร้ายไว้ว่า เป็นการใช้กำลังทำร้าย ซึ่งโดยถ้อยคำย่อมแตกต่างจากคำว่า ทำร้าย กล่าวคือ การใช้กำลังทางกายภาพ หมายถึง การทำร้ายด้วยกำลังกายภาพเท่านั้น จะใช้อาวุธหรือเครื่องมืออย่างใด ๆ มิได้ ส่วนการทำร้ายย่อม หมายความว่ารวมทั้งการใช้กำลังทางกายภาพและการใช้อาวุธ การใช้กำลังทำร้ายตามมาตรา 276 นี้เป็นความผิดแม้ไม่เกิดการบาดเจ็บแก่ร่างกายของผู้ถูกทำร้าย ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นการบัญญัติ ในทำนองเดียวกันกับความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 391 ของไทยนั่นเอง

ประเทศฝรั่งเศส

บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศส บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 309 ผู้ใดเจตนาทำให้เกิดบาดเจ็บ ทุพถวิ หรือใช้กำลังโดยประการอื่น หรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น เป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมเสียแก่สภาวะปกติของร่างกาย หรือไม่สามารถประกอบกรณียกิจงานตามปกติได้เป็นเวลาเกินกว่าแปดวัน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ สองเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นฟรังก์ถึงหนึ่งล้านฟรังก์

²⁰ Black's Law Dictionary, p. 510.

* Article 309 Any person who intentionally wounds or strikes, or commits any other violence or assault resulting in the impairment of the physical well-being, or in incapacity for personal work for more than eight days, shall be punished by jailing from two months to five years, and by a fine of 50,000 to 1,000,000 francs.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code. The French Penal Code. Translated by Jean F. Noreau (London : Sweet & Maxwell Limited, 976), p. 107.

มาตรา 311 ในกรณีบาดเจ็บ การทุบตี หรือการใช้กำลังและการทำร้ายร่างกาย นั้น ไม่เป็นเหตุให้เกิดความเจ็บป่วย หรือไม่สามารถประกอบกรณียกิจเป็นเวลาเกินกว่าแปดวัน แต่การกระทำความผิดนั้นได้มีการเตรียม หรือวางแผนไว้ล่วงหน้าหรือกระทำโดยใช้อาวุธ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่ห้าหมื่นฟรังก์ถึงหนึ่งล้าน ฟรังก์ - -

บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสใช้คำว่า "ทำให้เกิดบาดเจ็บ" (wound) เช่นเดียวกับ The Offences against the Person Act 1861 ของประเทศอังกฤษ ซึ่งการพิจารณาถึงลักษณะการเกิดบาดเจ็บอื่นจะถือเป็นความผิดก็ควรจะเป็นไปในทำนองเดียวกันด้วย

แต่บทบัญญัติมาตรา 309 และมาตรา 311 นี้ยังได้บัญญัติถึงพฤติการณ์ของการทำร้ายในลักษณะอื่น ๆ โดยละเอียดกว่ากฎหมายของประเทศอังกฤษ แต่ก็คล้ายคลึงกับข้อความที่ใช้ในกฎหมายของประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มที่ใช้ระบบซีวิลลอว์ด้วยกัน แต่บทบัญญัติมาตรา 311 ให้ความสำคัญกับการทำร้ายร่างกายโดยใช้อาวุธ ซึ่งแม้จะไม่ใช่เหตุให้เกิดความเจ็บป่วยใด ๆ แก่ผู้ถูกทำร้าย กฎหมายก็กำหนดอัตราโทษเท่ากับมาตรา 309 ซึ่งเป็นการทำร้ายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายของสภาพร่างกาย จึงแสดงให้เห็นว่า พฤติการณ์ของการทำร้ายโดยใช้อาวุธส่งผลเชื่อมโยงถึงการกำหนดโทษ

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่า บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายของประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มนี้ บัญญัติถึงแต่เฉพาะการกระทำ (ทำร้าย) แก่ร่างกาย คือ ในการบัญญัติโทษค่านั้น ให้ความสำคัญกับผลที่เกิดแก่ร่างกาย โดยมีบัญญัติในเรื่องของผลที่เกิดแก่จิตใจไว้เลย แต่ความเห็นในทางตำราก็ยังยอมรับในเรื่องอันตรายแก่จิตใจอยู่

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** Article 311 When the wounds and strikes, or other force and assault do not cause any illness or personal working incapacity of more than eight days, but have been perpetrated with premeditation or by lying in wait or by bearing arms, the punishment shall be jailing from twomonths to five years and fine of 50,000 to 1,000,000 francs.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The French Penal Code, p. 107.

4.1.2 กลุ่มประเทศที่บัญญัติเรื่อง "อันตรายแก่จิตใจ" ไว้ในความผิดต่อร่างกาย โดยชัดแจ้ง ได้แก่ ประเทศที่ใช้ถ้อยคำว่า "ทำร้ายร่างกายหรือทำให้เสื่อมเสียแก่สุขภาพ" (inflict bodily injury or damage his health) หรือถ้อยคำอื่นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน ได้แก่ ประเทศเยอรมัน เป็นต้น กลุ่มประเทศที่ใช้ถ้อยคำว่า "ทำร้ายร่างกาย ทำให้เกิดความเจ็บป่วย ทำให้เกิดความล้มป่วย หรือทำให้หมดความรู้สึกตัว" (inflict bodily injury, illness or pain or render him unconscious) ซึ่งได้แก่ ประเทศสวีเดน และนอร์เวย์ และกลุ่มประเทศที่ใช้ถ้อยคำว่า "ความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ" (physical or mental illness หรือ mental disorder) ได้แก่ ประเทศอิตาลี และ ตุรกี

ประเทศเยอรมัน

บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมัน บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 223 (1) ผู้ใดเจตนาทำให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายผู้อื่น หรือทำให้เสื่อมเสียแก่สุขภาพ ต้องระวางโทษสำหรับความผิดฐานทำร้ายร่างกายนี้ถึงจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับ *

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* Section 223 (1) Anybody who intentionally inflicts bodily injury upon another or damages his health, shall be punished for the commission of a bodily injury by imprisonment for a term not to exceed three years or a fine.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The German Penal Code. Translated by Gerhard G.W. Mueller and Thomas Buergethal (London : Sweet & Maxwell Limited, 1961), p. 117.

มาตรา 223 a ถ้าการทำร้ายร่างกายนั้นได้กระทำโดยใช้อาวุธ โดยเฉพาะอย่างมีคมหรือเครื่องมืออื่น ๆ ที่เป็นอันตราย หรือโดยการลอบทำร้าย หรือโดยการรวมทำร้าย หรือโดยวิธีการอื่นอันเป็นอันตรายแก่ชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองเดือนขึ้นไป *

มาตรา 224 ถ้าการทำร้ายร่างกายนั้นเป็นผลให้ผู้ถูกทำร้ายสูญเสียอวัยวะ ดวงตาข้างใดข้างหนึ่งหรือทั้งสองข้าง สูญเสียการได้ยิน การพูด หรือความสามารถในการ สืบพันธุ์ หรือเสียรูปโฉมอย่างถาวร หรือเจ็บป่วยเรื้อรัง หรือเป็นอัมพาต หรือจิตพิการ ต้อง ระวางโทษกักขังเป็นระยะเวลาไม่เกินห้าปี หรือจำคุกไม่น้อยกว่าหนึ่งปี **

---

* Section 223 a If the bodily injury has been committed by means of a weapon, especially a knife or other dangerous instrument, or by means of a perfidious assault, or by a number of persons jointly, or by means of a life-impairing treatment, the punishment shall be imprisonment for a term of not less than two months.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The German Penal Code, p. 117.

** Section 224 If the bodily injury causes the injured person to lose an important limb, one or both eyes, his hearing, his speech or his procreative powers, or if he is thereby permanently disfigured, or acquires a lingering illness, becomes paralyzed, or insane, the punishment shall be confinement in a penitentiary for a term not to exceed five years or imprisonment for a term of not less than one year.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The German Penal Code, pp. 117-118.

มาตรา 223 (1) ของประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน แบ่งการทำร้ายออกเป็น 2 อย่าง²¹ โดยบทบัญญัติในภาษาเยอรมันใช้คำว่า "Körperliche Misshandlung" ซึ่งแปลได้ว่าการกระทำมิชอบแก่กาย และคำว่า "Gesundheitsbeschädigung" ซึ่งแปลว่า การทำอันตรายต่อสุขภาพ²² โดยมีคำอธิบายทางตำรากฎหมายว่า การกระทำมิชอบแก่กาย หมายถึง การรบกวนอย่างรุนแรงต่อสภาพปกติของร่างกาย หรือทำให้ความสมบูรณ์ทางร่างกายลดน้อยลง โดยไม่ถึงกับได้รับความเจ็บปวด การตัดผม ตัดหนวดของผู้อื่นโดยเขาไม่ยินยอมหรือการทำให้ผู้อื่นได้รับความหนาวเย็นจัด ก็เพียงพอที่จะเป็นความผิด ส่วนการทำอันตรายต่อสุขภาพนั้น หมายถึง การก่อให้เกิดหรือทำให้เพิ่มมากขึ้นซึ่งความผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจ (Abnormal physical or mental condition) ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว การก่อให้เกิดโรคหรือความเจ็บป่วย ก็ถือว่า เป็นการทำอันตรายต่อสุขภาพและเป็นความผิดตามมาตรา²³

ส่วนมาตรา 223 a นั้น เป็นบทบัญญัติความผิดฐานทำร้ายร่างกายที่ประกอบด้วยพฤติการณ์พิเศษ คือ กระทำโดยใช้อาวุธ โดยการลอบทำร้ายหรือรมทำร้ายหรือโดยวิธีการอันใดอันเป็นอันตรายแก่ชีวิต เช่น การผลักคนที่ว่ายน้ำไม่เป็นให้ตกลงไปในสระน้ำ ซึ่งเขาอาจจมน้ำได้²⁴ ความผิดตามมาตรา 223 a นี้ กฎหมายกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ คือจำคุกไม่ต่ำกว่า 2 เดือน จึงแตกต่างจากความผิดตามมาตรา 223 ซึ่งไม่กำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้ ฉะนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมัน การทำร้ายโดยใช้อาวุธหรือไม่ใช้อาวุธ จึงมีผลแตกต่างกันในเรื่องของโทษที่จะลงนั่นเอง

²¹ คณิต ๗ นคร, "ทัศนะของนักกฎหมายเกี่ยวกับการแพทย์" วารสารอัยการ 1 (ตุลาคม 2521) 45-46.

การกระทำมิชอบแก่กาย อาจเทียบเคียงได้กับถ้อยคำภาษาอังกฤษว่า inflict bodily injury หรือ physical ill-treatment ส่วนการทำอันตรายต่อสุขภาพ อาจเทียบได้กับคำว่า damage his health หรือ injury to health

²² โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The German Penal Code, Section 223. และ K. Neumann, "Criminal Law" Manual of German Law, Vol. 2 (London : Her Majesty's Stationary Office, 1952) : 99.

²³ K. Neumann, "Criminal Law", p. 99.

²⁴ Ibid., p. 99.

ประเทศสวีเดน

บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสวีเดนบัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 5 ผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรือทำให้เกิดความเจ็บป่วย หรือความเจ็บปวดแก่ผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นนั้นอยู่ในสภาวะหมดความรู้สึกตัว หรือสภาวะอื่นที่คล้ายคลึงกัน ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (Assault) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับในกรณีที่เป็นการผิดลหุโทษ *

ประเทศนอร์เวย์

บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายของประเทศนอร์เวย์บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 228 ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่น หรือประทุษร้ายแก่ร่างกายของเขาโดยประการอื่น หรือสนับสนุนการกระทำดังกล่าว มีความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (Assault) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับ

ถ้าการกระทำความผิดนั้น ก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือสุขภาพ หรือก่อให้เกิดความเจ็บปวดอย่างมาก ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปี ถ้าเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายถึงแก่ความตาย หรือได้รับบาดเจ็บสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี **

* Section 5 A person who inflicts bodily injury, illness or pain upon another or renders him unconscious or otherwise similarly helpless, shall be sentenced for assault to imprisonment for at most two years or, in case the crime was petty, to pay a fine.

ไปรคฤ The American Series of Foreign Penal Code, The Swedish Penal Code. Translated by Thorsten Sellin (London : Sweet & Maxwell) Limited, 1972), p. 17.

** Section 228 Anybody who commit violence against another or otherwise violates his bodily, or is accessory thereto, shall be punished for assault by fines or imprisonment up to six months.

If the assault has caused injury to body or health, or considerable pain, imprisonment up to three years may be imposed, but up to five years if death or serious injury results.

ไปรคฤ The American Series of Foreign Penal Code, The Norwegian Penal Code. Translated by Harald Schjoldager (London : Sweet & Maxwell Limited, 1961), p. 94.

มาตรา 229 ผู้ใดก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือสุขภาพของผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่น อยู่ในสภาวะไร้ความสามารถ หมดความรู้สึกตัว หรือสภาวะอันใดอันคล้ายคลึงกัน หรือเป็นผู้สนับสนุนการกระทำดังกล่าว มีความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี ถ้าการกระทำนั้นก่อให้เกิดความเจ็บป่วย หรือไม่สามารถประกอบการทำงานได้ เป็นระยะเวลา เกินกว่าสองสัปดาห์ หรือบาดเจ็บหรือพิการอย่างถาวร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกปี และ ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกทำร้ายถึงแก่ความตายหรือได้รับบาดเจ็บสาหัส ผู้กระทำต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกินแปดปี *

จะเห็นได้ว่า ลักษณะการบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาของ ประเทศสวีเดนและนอร์เวย์ มีความแตกต่างจากบทบัญญัติของประเทศอื่น ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว ในข้างต้น กล่าวคือ นอกจากจะบัญญัติถึงการทำร้ายร่างกายและการก่อให้เกิดอันตรายแก่ สุขภาพของผู้อื่นแล้ว กฎหมายของประเทศสวีเดน และนอร์เวย์ ยังได้บัญญัติถึงการก่อให้เกิด ความเจ็บป่วย (illness) และสภาวะหมดสติ หรือหมดความรู้สึกตัว (unconscious) ไว้ โดยตรง ฉะนั้น กรณีที่เอายานอนหลับหรือยาสลบให้ผู้อื่นกินจนหมดสติหรือหลับไป แม้ชั่วระยะ เวลาหนึ่ง จึงเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายอย่างชัดแจ้ง โดยไม่ต้องพิจารณาตีความจาก ถ้อยคำในบทบัญญัติความผิดต่อร่างกายนี้แต่อย่างใด

ศูนย์วิทยทรัพยากร

* Section 229 Anybody who injures another in body or health, or puts another in a state of feebleness, unconsciousness or similar condition; or is accessory thereto, shall be punished for inflicting bodily injury by imprisonment up to three years, but up to six years if the act has resulted in illness or inability to work which has lasted more than two weeks, or any incurable defect or injury, and up to eight years if it has resulted in death or serious injury to body or health.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Norwegian Penal Code, p. 94.

ประเทศอิตาลี

บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศอิตาลีบัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 581 ผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่น โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสองหมื่นลิรา

บทบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับในกรณีที่กฎหมายถือว่า การใช้กำลังทำร้ายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความผิด หรือในกรณีการกระทำความผิดอื่นโดยบังศาลโทษ *

มาตรา 582 ผู้ใดทำร้ายร่างกาย เป็นเหตุให้เกิดความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสามปี **

---

* Article 581 Whoever strikes another, if the act does not result in physical or mental illness, shall be punished, on complaint of the victim, by imprisonment for up to six months or by a fine of up to 120,000 lire.

This provision shall not apply when the law deems the violence to be a constituent element or an aggravating circumstance of another offense.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code. The Italian Penal Code. Translated by Edward M. Wise (London : Sweet & Maxwell Limited, 1976), p. 194-195.

** Article 582 Whoever causes personal injury to another, which results in physical or mental illness, shall be punished by imprisonment for from three months to three years.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code. The Italian Penal Code, p. 195.

ประเทศตรี

บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศตรี บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 456 ผู้ใดก่อให้เกิดความเจ็บปวดต่อร่างกายของผู้อื่นหรือทำให้เสื่อมเสียสุขภาพ หรือก่อให้เกิดความผิดปกติทางจิต โดยปราศจากเจตนาฆ่า ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงหนึ่งปี

ในกรณีที่การทารุณนั้นเป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมอย่างถาวรแก่ประสาทรับรู้ หรืออวัยวะของผู้ถูกทารุณ หรือทำให้ห่อนความสามารถทางการพูดอย่างถาวร หรือหน้าเสียโฉมอย่างถาวร หรือเกิดความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจ เป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันเกินยี่สิบวัน หรือไม่สามารถประกอบกิจการงานตามปกติได้เกินกว่ายี่สิบวัน หรือก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตของผู้อื่น หรือทำให้สตรีที่ตั้งครรภ์คลอดออกก่อนกำหนด ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี

ในกรณีที่การทารุณนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำเกิดความเจ็บป่วยทางร่างกายหรือจิตใจอย่างถาวร หรือสูญเสียมือ เท้า หรือความสามารถในการพูด หรือทำให้เป็นหมัน หรือเสียความสามารถในการใช้แขน ขา หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงใบหน้าอย่างถาวร หรือแท้งลูก ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี

ถ้าการทารุณนั้นไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกทารุณเกิดความเจ็บป่วย หรือไม่สามารถประกอบกิจการงานตามปกติ หรือผลของการกระทำ เช่นนั้นมิได้คงอยู่ต่อเนื่องกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบวัน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองเดือนถึงหกเดือน หรือปรับตั้งแต่สองร้อยลิ้วถึงสองพันห้าร้อยลิ้ว *

* Article 456 Whoever causes another bodily pain or injures the health or causes mental disorder of another without the intention of killing, shall be imprisoned for six months to one year.

Where battery causes permanent weakness to either a person's senses or limbs, or permanent difficulty in talking, or a permanent trace in the face, or a bodily or mental sickness continuing for twenty or more days, or non-attendance at his usual occupation for the same period, or subject's one's life to danger, or causes premature delivery by a pregnant woman, the offender shall be imprisoned for two to five years. (continued)

เห็นได้ว่า บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายของประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มนี้ ด้บัญญัติเรื่อง "อันตรายแก่จิตใจ" ไว้ในความผิดต่อร่างกายโดยชัดแจ้ง ทั้งนี้ย่อมเห็นได้จากการบัญญัติความผิดดังกล่าว โดยใช้ถ้อยคำว่า "ทำให้เสื่อมเสียแก่สุขภาพ" "ทำให้หมดความรู้สึก" "ความเจ็บป่วยทางจิตใจ" และ "ความผิดปกติทางจิต"

4.2 พิจารณาเปรียบเทียบบทบัญญัติความผิดในเรื่องของ "อันตรายแก่จิตใจ" ในกฎหมายต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติความผิดต่อร่างกายในกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ทั้งในระบบคอมมอนลอว์และซีวิลลอว์ จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวมีทั้งความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันหลายประการ ในที่นี้จะได้ศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติของแต่ละประเทศเฉพาะในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

4.2.1. การใช้ถ้อยคำ

ในเรื่องของการใช้ถ้อยคำอันแสดงถึงลักษณะของการกระทำและผลที่เกิดขึ้น อันจะถือเป็นความผิดต่อร่างกายนั้น ประเทศต่าง ๆ ด้บัญญัติกฎหมาย โดยใช้ถ้อยคำที่แตกต่างกัน ซึ่งมีผลต่อขอบเขตของความผิดตลอดจนความชัดเจนของบทบัญญัตินั้น ๆ ด้วย

(ต่อ)

Where battery causes the victim to suffer a mental or bodily sickness which is definitely or probably incurable, or the loss of a hand or foot or of the ability to talk, or sterility, or incapacity of a limb, or permanent alteration of the face, or miscarriage of child, the offender shall be punished by heavy imprisonment for five to ten years.

If the battery did not cause any sickness or non-attendance at the victim's usual occupation or such results did not continue more than ten days, the offender shall be punished by imprisonment for two to six months or by a heavy fine of 200 to 2,500 liras.

โปรดดู The American Series of Foreign Penal Code, The Turkish Criminal Code. Translated by Orhan Sepici and Mustafa Ovacik (London: Sweet & Maxwell Limited, 1976), p. 146.

การใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนในการกำหนดลักษณะของการกระทำที่จะถือเป็นความผิดต่อร่างกาย นั้น อาจเห็นได้จากบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่นซึ่งแบ่งแยก "การทำร้าย" (inflict bodily injury) ตามมาตรา 273 และ "การใช้กำลังทางกายภาพ" (use physical violence) ตามมาตรา 276 ออกจากกัน คำว่า "ใช้กำลังทางกายภาพ" บ่อมแสดงโดยชัดแจ้งว่า เป็นการทำร้ายด้วยแรงกาย โดยปราศจากอาวุธใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคำว่า "ทำร้าย" แล้วทำให้เข้าใจได้โดยง่ายว่า การทำร้ายนั้นมีขอบเขตกว้างกว่าโดยอาจเป็นการทำร้ายด้วยแรงกาย หรือทำร้ายโดยใช้อาวุธก็ได้

การใช้ถ้อยคำเกี่ยวกับลักษณะของการกระทำที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งนั้นก็คือคำว่า "กระทำความผิดต่อร่างกาย" (Körperliche Misshandlung) ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 223 ของประมวลกฎหมายอาญาประเทศเยอรมัน อย่างไรก็ตามจะถือว่าเป็นการกระทำโดยมิชอบนั้น เห็นว่าน่าจะเป็นการกระทำใด ๆ โดยที่ผู้ถูกกระทำไม่ยินยอมและผู้กระทำไม่มีอำนาจกระทำเช่นนั้นได้ การกระทำความผิดนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นการก่อให้เกิดบาดเจ็บหรือความเจ็บปวดแก่ผู้ถูกกระทำแต่อย่างใด เช่น การตัดผมหรือตัดหนวดของผู้อื่นโดยที่เขาไม่ยินยอม ก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อร่างกายของผู้อื่น และเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันแล้ว ดังนั้น การใช้ถ้อยคำว่า "กระทำความผิดต่อร่างกาย" นี้ จึงเป็นการกำหนดขอบเขตกว้างกว่า "การทำร้าย" ที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศเยอรมัน ยังได้บัญญัติถึงลักษณะของการกระทำความผิด โดยใช้คำว่า "ทำให้เสื่อมเสียแก่สุขภาพ" (Gesundheitsbeschädigung) ซึ่งหมายถึง การก่อหรือเร่งสภาวะอันผิดปกติทางร่างกายหรือจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวร²⁵ ความหมายของถ้อยคำนี้มีขอบเขตกว้างกว่าการทำร้ายทั่วไปเช่นกัน โดยอาจรวมความถึง การทำให้หมดสติหรือมีนเมา ตลอดจนการนำเชื้อโรคมาสู่ผู้อื่นด้วย

บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญาของบางประเทศ นั้น ระบุผลที่เกิดจากการทำร้ายไว้โดยละเอียด ตัวอย่างเช่น บทบัญญัติของประเทศสวีเดนและประเทศนอร์เวย์ ซึ่งกำหนดผลของการทำร้ายไว้คล้ายคลึงกัน เช่น ความเจ็บป่วย (illness), ความเจ็บปวด (pain), ทำให้ผู้นอนอยู่ในสภาวะไร้ความสามารถ (a state of feebleness), หมดความรู้สึกตัว (unconscious) หรือสภาวะอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งการบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งเช่นนี้ บ่อมมีผลให้บทบัญญัตินี้มีความครอบคลุมถึงการกระทำ อันอาจมิใช่ลักษณะของการทำร้ายในความเข้าใจโดยทั่วไป ทั้งยังทำให้บทกฎหมายมีขอบเขตอันชัดเจนยิ่งขึ้น

²⁵ ฅฉิต ฅ นคร, กฎหมายอาญาภาคความผิด, หน้า 62.

4.2.2 การแบ่งประเภทความผิดต่อร่างกาย

การบัญญัติความผิดต่อร่างกายในบางประเทศอาจแบ่งแยกลักษณะของการกระทำ และผลที่เกิดขึ้นออกเป็นแต่ละประเภทและต่างมาตรา ดังเช่น ในระบบคอมมอนลอว์ได้แบ่งความผิดต่อร่างกายออกเป็น Assault และ Battery โดยแต่ละประเทศนั้น อาจมีความแตกต่างกันในรายละเอียด เช่น ประเทศอังกฤษถือว่า Psychic Assault คือ การขู่ว่าจะทำร้ายในทันทีทันใด ส่วน Physical Assault หมายถึง การทำร้ายจริง ๆ แต่ในสหรัฐอเมริกาแบ่งความผิด Assault ออกเป็นการขู่ว่าจะทำร้ายกับการพยายามทำร้าย ซึ่งเรียกว่า Attempted-Battery ส่วนความผิด Battery ก็การทำร้ายร่างกาย

นอกจากการแบ่งประเภทความผิดดังกล่าวข้างต้นแล้ว การแบ่งมาตราความผิดตามลักษณะหรือผลของการกระทำก็เป็นสิ่งที่ควรพิจารณาด้วยว่า การกำหนดขอบเขตของความผิดในแต่ละมาตราสามารถแบ่งแยกจากกันได้ชัดเจนเพียงใด เช่น United State Code Service มาตรา 113 แบ่งความผิดต่อร่างกายออกเป็น 6 อนุมาตรา โดยแต่ละมาตรากำหนดการกระทำและโทษแยกจากกัน เช่น การทำร้ายธรรมดา (Simple Assault) ทำร้ายสาหัส ทำร้ายโดยอาวุธ เป็นต้น หรือประมวลกฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่นที่แบ่งมาตราความผิดออกเป็นการทำร้าย (มาตรา 273), การทำร้ายสาหัส (มาตรา 274) และการทำร้ายโดยใช้กำลังกายภาพ (มาตรา 276) ซึ่งทำให้สามารถแบ่งแยกความผิดในแต่ละมาตราได้อย่างชัดเจน

สำหรับประเทศเยอรมันก็มีการแบ่งความผิดต่อร่างกายไว้อย่างชัดเจนเช่นกัน คือ มาตรา 223 ซึ่งบัญญัติถึง การกระทำความผิดต่อร่างกาย และการทำให้เสื่อมเสียสุขภาพ ซึ่งแยกจากการทำร้ายสาหัสตามมาตรา 224 และยังมีมาตรา 223 a มีลักษณะคล้ายเป็นบทเพิ่มเติมของมาตรา 223 ว่า ในกรณีที่การทำร้ายนั้นได้กระทำโดยใช้อาวุธแล้ว กฎหมายลงโทษพฤติการณ์ที่ใช้อาวุธนั้นเป็นพิเศษ โดยการกำหนดโทษขั้นต่ำไว้ด้วย

จากการศึกษาวิเคราะห์ บทบัญญัติความผิดต่อร่างกายของกฎหมายต่างประเทศ (ซึ่งรวมถึงการกระทำอันก่อให้เกิดอันตรายแก่จิตใจ) เห็นได้ว่า บทบัญญัติความผิดของประเทศต่าง ๆ นั้น มีการบัญญัติในเรื่องของ "อันตรายแก่จิตใจ" ไว้ในความผิดต่อร่างกายแตกต่างกัน คือ กลุ่มประเทศหนึ่งนั้นมิได้บัญญัติเรื่อง "อันตรายแก่จิตใจ" ไว้ในความผิดต่อร่างกายโดยชัดแจ้ง ส่วนอีกกลุ่มประเทศหนึ่งนั้นบัญญัติในเรื่อง "อันตรายแก่จิตใจ" ไว้ในความผิดต่อร่างกายโดยชัดแจ้ง ซึ่งทำให้ความชัดเจนแน่นอน และความยืดหยุ่นของบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าวแตกต่างกัน คือ กลุ่มประเทศที่บัญญัติเรื่อง "อันตรายแก่จิตใจ" ไว้ในความผิดต่อร่างกายโดยชัดแจ้ง โดยมีการระบุรายละเอียดต่าง ๆ ไม่ว่าจะในแง่ของการกระทำ หรือผลที่เกิดจากการกระทำ บ่อยทำให้ความผิดดังกล่าวมีขอบเขตอันชัดเจน แต่ในขณะเดียวกัน ก็จะขาดความยืดหยุ่นในการบังคับใช้กฎหมาย ส่วนกลุ่มประเทศที่มิได้บัญญัติเรื่อง "อันตรายแก่จิตใจ" ไว้ในความผิดต่อร่างกายโดยชัดแจ้ง แม้ว่าจะทำให้ความผิดดังกล่าวขาดความชัดเจนในเรื่องขอบเขต แต่ในขณะเดียวกันบ่อยก่อให้เกิดประโยชน์ในแง่ที่ว่า มีความยืดหยุ่นในการบังคับใช้กฎหมาย